

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

Guideline for the Development of Director Attributes According to Threefold Training, Phang Nga Vocational College

แดนทวี มานะจิตร์¹, บุญเลิศ วีระพรกานต์² และ พระครูพิจิตรศุภการ (มีสุข)³

Dantawee Manajit, Boonlert Weeraponkan and

Phrakhru Pijit Supakarn

(dand2b1999@hotmail.com, lert2502@gmail.com and

Phichit@mcu.ac.th)

Received: February 01, 2022

Revised: March 11, 2022

Accepted: March 11, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัย 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัย 3. เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. สภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายคุณลักษณะ พบว่า คุณลักษณะด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยการฝึกศีล คือ ศีล 5 เพื่อกำกับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา การฝึกสมาธิ หรือการพัฒนาจิตของตน โดยการฝึกลมหายใจ สมาธิจะเกิดสภาวะจิตที่สงบ ซึ่งเป็นภาวะที่จิตมีพลัง มีสติและสัมปชัญญะเกิดเป็นปัญญา คิดสร้างสรรค์วางแผนงานจัดองค์กรได้ดี กำกับ ควบคุม มีศักยภาพทางด้านภาวะวิเคราะหฺ์ สังเคราะห์ สามารถทำให้ผู้ร่วมงาน เกิดความเคารพ ศรัทธา เชื่อถือ และพร้อมที่จะทำตามสภาวะของผู้บริหาร

3. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะ, ไตรสิกขา, ผู้บริหารวิทยาลัย

Abstract

The research aimed 1. to study the characteristics of college administrators under vocational education 2. to investigate the guideline for the development of characteristics based on the Threefold Training principle of the college administrators 3. to propose the development of attributes of college administrators under the vocational education according to Threefold Training principle. This research employed a mixed-method between quantitative and qualitative research. The population and samples used in the research included 127 administrators and teachers. Statistics used in the research included percentage, mean, standard deviation using the Alpha coefficient formula of the Cronbach method and an in-depth interview with five experts, and a focus group with 7 experts.

The findings were as follows:

1. Overall, the level of attributes of college administrators was very high. When each attribute was taken into consideration, it was found that academic attribute, showed mean at the highest level, followed by the characteristics of the leadership, regarding personality attributes, and visionary attributes, showed the lowest mean, respectively.

2. Guidelines for the development of attributes based on the Threefold Training principle of college administrators. The Threefold Training principle: precept (*sila*), concentration (*samàdhi*), and wisdom (*pannà*). Precept training is five precepts to direct control of physical, verbal action. Concentration training or mental development by practicing breath. As a result, there will be concentration leading to a peaceful mind which is powerful with mindfulness and awareness that is conducive to wisdom and creative idea. That would enable ones to well manage, direct, and control the organization with the potential for synthesis and analysis, leading to associates' respect, confidence, and trust and they would be ready to follow their administrators.

3. Regarding the proposal of guidelines for the development attributes of college administrators. According to the principle of Threefold Training, all experts in the focus group agreed that the guideline is appropriate, feasible, and useful with the structure according to the elements suggested by the experts.

Keywords: Feature Development, Threefold Training, School Administrators

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของตนหลายอย่างในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน ให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยต้องมีการกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจนในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษา และจำเป็นต้องกำหนดบทบาทในการดำเนินงานกับคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้มีการประสานความร่วมมือในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษาร่วมกัน รวมทั้งการกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาระงานทั้งระบบของวิทยาลัย ให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ นั่น คือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งวิทยาลัย ซึ่งการจะทำให้ได้ผลเช่นนี้นั้น จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้นำสถานศึกษาต้องมีแนวทาง หลักทฤษฎี และหลักธรรมเพื่อนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญเพื่อที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาทั้งระบบ และการบริหารงานวิชาการนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนด แผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ

ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือน ต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ประเวศ วัชสี, 2551)

พุทธธรรมเป็นหลักพื้นฐานของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย เป็นหลักเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขของคนในสังคม นั่นก็คือ หลักไตรสิกขา จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ในการบริหารวิทยาลัย เพราะวิทยาลัยเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่นักเรียนทุกคน ผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักหลักไตรสิกขาในการครองใจคน ประยุกต์ใช้กับทักษะภาวะผู้นำและการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับความสำคัญของไตรสิกขากกล่าวคือ เป็นกระบวนการการศึกษาที่สำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมฝึกฝนอบรมกาย วาจา จิตและปัญญาของมนุษย์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2553)

ดังนั้น สถานศึกษาเปรียบเสมือน เป็นสถานที่ผลิตคนที่มีความรู้และต้องมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย เพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัว ควบคู่ไปกับความมีคุณธรรมเพื่อนำไปใช้ในสังคมชีวิตประจำวัน การบริหารการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายในยุคปัจจุบันนี้ จึงต้องเน้นในเรื่องคุณธรรมเป็นหลัก ซึ่งจะต้องเริ่มจากการบริหารสถานศึกษาให้มีหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทั้งยังส่งผลต่อไปยังนักเรียนได้การศึกษา นับว่าเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการสร้างความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของชาติ ถ้าการจัดการศึกษาของชาติ มีคุณภาพก็หมายถึง ประชาชนในชาติมีคุณภาพตามไปด้วย วิทยาลัยจึงนับเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด และผู้บริหารวิทยาลัยก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง การที่ผู้บริหารจะบริหารงานในวิทยาลัยให้ได้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้อง มีความสามารถในการบริหารงานให้วิทยาลัย มีการดำเนินงานในจุดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารวิทยาลัยจะบริหารวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะบุคคลที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ทางด้านวิชาการและมีบุคลิกภาพดี จึงจะทำให้การบริหารงานในวิทยาลัยเกิดความสำเร็จ(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการจัดการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) รูปแบบการวิจัย 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 190 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจากประชากร จำนวน 127 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan และแบบลงภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ เริ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจงเลือกมาจำนวนหนึ่ง แล้วจึงหาข้อสรุปจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน 2) กลุ่มครู จำนวน 5 คน 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 7 คน 4) กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 แบบ ประกอบด้วย 1. เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยแบบสอบถาม 2. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเฉพาะเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 3. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นักวิชาการ พระภิกษุและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 รูป/คน โดยการ สนทนากลุ่มโดยเฉพาะนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่สนทนาเป็นการจัดประชุมสนทนากลุ่มตามสถานการณ์หรือสถานที่ที่เหมาะสม การสนทนาเป็น ลักษณะพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการจะศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เข้า ประเด็นเนื้อหาที่ต้องการวิจัย โดยไม่ปิดกั้นความคิดและเปิดโอกาสให้มีการซักถาม เสนอแนะแนวทางตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใด วิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก พบว่า เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ปฏิบัติงานด้วยความเพียรพยายาม มีจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ ส่วนสามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมาก พบว่ากล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ โดยยึดความถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้ความสามารถ ในการกำกับติดตาม และควบคุมติดต่อประสานงานกับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ส่วนสามารถรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก พบว่า จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้ความสามารถทักษะกระบวนการ เทคนิค ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ส่วนมีการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้แต่ละรายวิชา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก พบว่า มีลักษณะท่าทางสง่างาม สุขภาพเรียบร้อย เรื่องของการแต่งกาย การพูดจาและกิริยาต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีสติมั่นคง มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ส่วนมีความสามารถในการเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะนำตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผลการวิจัย พบว่า

การร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ ดังนี้

1. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่อง ระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติที่กำหนด ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน (ศีล) โดยผู้บริหารรักษาวินัยของตนเอง กระทำการตามข้อปฏิบัติ และไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ปฏิบัติตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรม

2. ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบงานในแต่ละงานอย่างเหมาะสม ตามแนวปฏิบัติที่กำหนดของสถานศึกษา (ศีล) โดยผู้บริหารศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจังกับผู้ร่วมงานในแต่ละกลุ่ม และจัดจำแนกว่าองค์กรมีคนที่มีความสามารถในระดับใดบ้าง จากนั้นจึงค่อยจัดวางกำลังคนเหล่านั้น ให้ทำงานในที่ที่เหมาะสม

3. ผู้บริหารมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและปฏิบัติไปตามแผนที่กำหนดของวิทยาลัย (ศีล) โดยผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา นโยบายของวิทยาลัย สภาพปัจจุบัน ปัญหาสภาพเศรษฐกิจและสังคม อุปสรรค ข้อจำกัด แนวโน้มและข้อมูลต่าง ๆ ของวิทยาลัยเพื่อนำมาใช้กำหนดแนวนโยบายของวิทยาลัย จัดตั้งคณะกรรมการวางแผน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำแผนงาน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบในการทำงาน (สมาธิ) โดยกำหนดสิ่งที่จะทำพร้อมกับกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน หลังจากนั้นก็ทำด้วยความตั้งใจ ต้องใส่ใจรายละเอียดกับงานที่ทำ มีความแน่วแน่อยู่ตลอดเวลา

5. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในการพัฒนาสถานศึกษา(ปัญญา) โดยที่ผู้บริหารมีการวางแผนงาน การจัดการงาน การบริหารทรัพยากรทุกประเภทและการควบคุม ติดตาม เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของงานที่ได้รับมอบหมาย จัดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ

6. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านนวัตกรรม สามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และสามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา (ปัญญา) โดยผู้บริหารศึกษาในกระบวนการใช้นวัตกรรม มีการวางแผนการใช้นวัตกรรม กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน การร่วมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

การร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ดังนี้

1. ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย เป็นธรรม เป็นกัลยาณมิตร และยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ (ศีล) โดยผู้บริหารเอามติของเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน สร้างความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเป็นภาวะผู้นำ และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปรับปรุงแก้ไขการบริหารในส่วนที่มีข้อผิดพลาด รับฟังปัญหาผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ผู้บริหารกล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ โดยยึดความถูกต้อง ตามกฎระเบียบและข้อบังคับ (ศีล) โดยที่ผู้บริหาร กล้าที่จะทำตัดสินใจปัญหาได้อย่างมั่นคง ไม่ลังเลใน

ความคิด มีทักษะและวิธีการที่เหมาะสม รวดเร็ว และถูกต้องในการตัดสินใจ ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ อุดมการณ์ โดยการระบุปัญหา หลังจากที่ได้ปัญหาและนำไปสู่การสร้างทางเลือกต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ มีการประเมินทางเลือกอย่างถี่ถ้วน เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

3. ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้ตัดสินใจกระทำ สั่งการ ใด ๆ ลงไป โดยไม่ปิดความรับผิดชอบ (สมาธิ) โดยผู้บริหารมีความสนใจเอาใจใส่ ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใด ๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และรับผิดชอบ ยินดีรับผลการกระทำของตนเองทั้งในทางดีและไม่ดี

4. ผู้บริหารสามารถรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (ปัญญา) โดยผู้บริหารเอาใจใส่ในทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความจริงใจและมีความยุติธรรม ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา โอบอ้อมอารีเป็นกันเอง สร้างกิจกรรมในกลุ่มสัมพันธ์ ยกย่องให้เกียรติ

5. ผู้บริหารสามารถประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในสถานศึกษาและทุกภาคส่วนในการบริหาร (ปัญญา) โดยผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ที่ดีมีความไว้วางใจกัน ฟังผู้อื่นพูดให้มาก หลีกเลี่ยงการโต้แย้ง ซักซ้อมการทำงานให้เข้าใจวัตถุประสงค์ตรงกัน ทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติและจังหวะเวลาให้รับกัน เสริมสร้างมิตรไมตรีและความเป็นกันเอง ติดตามตามสายงาน และช่องทางการสื่อสารที่ถูกต้อง

6. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน อย่างมีวิจารณ์ญาณ (ปัญญา) โดยผู้บริหารเปิดโอกาส เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ทำให้ได้รับรู้และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

การร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงาคุณลักษณะด้านวิชาการ ดังนี้

1. ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตรให้มีเนื้อหาประกอบด้วย การปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรมนักเรียนให้ มีความประพฤติเรียบร้อยอยู่ในกฎ ระเบียบของวิทยาลัย (ศีล) โดยมีการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในเนื้อหาวิชาที่สอน เมื่อผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี มีพร้อมทั้งความรู้และคุณธรรม ต้องรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น

2. ผู้บริหารควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ ผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ กับสาระการเรียนรู้ตามลักษณะสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีของ ผู้เรียน (ศีล) โดยการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ผู้บริหารควรพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าหาญ อดทน มุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้ให้มีความเจริญมั่งคั่งในคุณธรรม (สมาธิ) โดยจัดให้สถานศึกษาเน้นให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนวิชาที่ว่าด้วยศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม โดยการสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการ เทคนิค ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน (ปัญหา) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการ พัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) การ กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การนำหลักสูตรไป

5. ผู้บริหารจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (ปัญหา) โดยผู้บริหารดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการเรียนการสอน มีการจัดทำแผนงานในการจัดหาวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 2) ด้านในการนิเทศภายใน กำกับติดตามผลการเรียนการสอน 3) ด้านในการประเมินผลการเรียนการสอน มีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการประเมิน จัดทำคู่มือประเมินผลการเรียนการสอนและมีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย

การร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ดังนี้

1. ผู้บริหารมีลักษณะท่าทางสง่างาม สุขภาพเรียบร้อย (ศีล) โดยผู้บริหารมีการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ แต่งกายให้พอดี การแสดงท่าทาง มีการระวังท่าทางที่ไม่สวยงามหรือแสดงท่าที่ไม่สุภาพออกมา การพูดมีศิลปะในการพูด พูดให้ชนะใจผู้ฟัง

2. ผู้บริหารรู้จักกาลเทศะ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น (ศีล) โดยผู้บริหารมีการวางตนให้ถูกต้องรู้จักให้เกียรติผู้อื่น การแสดงความขอบคุณ หรือขอโทษได้อย่างเหมาะสม การมีมารยาทในการ ทักทายให้เหมาะสมกับบุคคล การมีกิริยามารยาทที่อ่อนน้อม วางตัวให้เหมาะสมกับเวลา บุคคล การรู้จัก วางตนให้เหมาะสม รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ เปิดใจ และเข้าใจมุมมองของคนอื่นและคิดบวกอยู่เสมอ

3. ผู้บริหารมีความโอบอ้อมอารี ซื่อสัตย์สุจริต ความกล้าหาญและความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (สมาธิ)

4. ผู้บริหารมีสติมั่นคง มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ (สมาธิ) โดยผู้บริหารฝึกตั้งใจ กำหนดรู้สึกตัวอยู่ทุกขณะไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องใคร่ครวญทำซ้ำๆ อย่างรวดเร็วเกินไป เข้าสมาคมกับคนผู้มีสติปัญญามั่นคงด้วยการทำ การพูด และการแสดงออกอื่นๆ มีการกำหนด สิ่งที่จะทำพร้อมกับกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน

5. ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (ปัญญา) โดยผู้บริหารมีความสามารถที่จะ สร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ที่ ต่อเนื่องและมีคุณค่า

6. ผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะนำตนเองและผู้อื่น (ปัญญา) โดยผู้บริหารต้องรู้จักรับฟังผู้อื่น มีเรียนรู้ที่จะเข้าใจคนที่เรานำ เพื่อรับฟังปัญหา ตลอดจน ความคิดเห็นต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลัก ไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา พบว่า

จากการนำเสนอร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของ ผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคน เห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตาม องค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลัก ไตรสิกขาของผู้บริหาร

มีประเด็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ 4 ลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออกของ ผู้บริหารวิทยาลัย ในด้านการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและ สามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมายชัดเจนสามารถ นำเอานวัตกรรมและวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์กรและพัฒนาศักยภาพของ ผู้ใต้บังคับบัญชา

2. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการแสดงออก ของผู้บริหารวิทยาลัย ในด้านการมีไหวพริบ เฉลียวฉลาด รอบรู้ กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจของตนเอง มีความยืดหยุ่นในการบริหาร ความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการควบคุม ประสานงานกำกับดูแล และประเมินผลในงาน สามารถสร้างขวัญกำลังใจ และรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

3. คุณลักษณะด้านวิชาการ เป็นพฤติกรรมการทำงานและการแสดงออกของผู้บริหารวิทยาลัย ในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ เทคนิค ความเชี่ยวชาญ ด้านเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดี 4) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ เป็นพฤติกรรมการทำงานและการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการมีลักษณะท่าทางสง่างาม สุขภาพ รู้จักกาลเทศะมีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น โอบอ้อมอารี ซื่อสัตย์ สุจริต มีความกล้าหาญ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เป็นคนที่มีสติมั่นคงรอบรู้ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเป็นผู้นำพร้อมที่จะนำตนเองและผู้อื่น และการบริหารตามหลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการบริหารงานของผู้บริหาร ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ศील คือ ระเบียบวินัย, กฎเกณฑ์ การปฏิบัติให้ถูกต้อง ข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติที่กำหนด 2) สมာธิ คือ ความเข้มแข็ง, มั่นคง, ความเพียรพยายาม, ความรับผิดชอบ, ความมุ่งมั่น, ตามภารกิจ 3) ปัญญา หมายถึง ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความหยิ่งรู้ เหตุผล มองเห็นเหตุผล การไตร่ตรองตรวจสอบ การแก้ไขปรับปรุง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวัดผลประเมินผล

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสภาพการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1. **คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์** ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหาร เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่อง ระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติที่กำหนด ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความเพียรพยายาม มีจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ สามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

2. **คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ** ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหาร เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่อง ระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติที่กำหนด ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความเพียรพยายาม มีจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถสามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

3. **คุณลักษณะด้านวิชาการ** ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการ เทคนิค ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้แต่ละรายวิชา

4. **คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ** ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีลักษณะท่าทางสง่างาม สุขภาพเรียบร้อย ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย การพูดจาและกิริยาต่างๆ มีสติมั่นคง มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความสามารถในการเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะนำตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดตอเนก ปุณณวุฑโฒ (ดวงตี) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ด้านการบริหารงานบุคลากร มีการ คัดเลือกบุคคล การจัดปฐมนิเทศ การจัดฝึกอบรม การประเมินผล การสร้างแรงจูงใจ การจัด สวัสดิการและหลักประกันในการทำงาน 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การติดตามตรวจสอบประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงิน 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ งานประสานงานเครือข่าย งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมสนับสนุนทาง วิชาการ การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อม งานประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่อง ระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติที่กำหนด ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ปฏิบัติงานทำงานด้วยความเพียรพยายาม มีจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ สามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่อง ระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติที่กำหนด ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความเพียรพยายาม มีจิตสำนึก ทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถสามารถวางแผนอนาคตที่จะพัฒนาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องมีลักษณะท่าทางสง่างาม สุภาพเรียบร้อย ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย การพูดจาและกิริยาต่างๆ มีสติมั่นคง มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความสามารถในการเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะนำตนเองและผู้อื่น มีการมอบหมายงานตรงกับความรู้อุบัติความสามารถ และควรมีการให้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง อีกทั้ง ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาและส่งเสริมให้ แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม และควรมีการให้โอกาสผู้ที่มีผลงานต่ำกว่ามาตรฐาน การประเมิน ปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ ทั้งนี้ ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีโอกาส ได้เลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ และควรแสดงความยินดีเมื่อได้รับรางวัลหรือโบนัส พิเศษกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ และผู้บริหารโรงเรียนควรวางใจเป็นกลาง และสั่งการงานภายใต้ ขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ตามความเหมาะสม และควรมีการประชุมโดยส่วนรวม สร้างความเข้าใจ และประเมินผลงานอย่างยุติธรรม

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระอธิการสกายแลบ ธมฺมธโร (นามโท) (2561) ซึ่งศึกษาในเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักไตรสิกขา พบว่า ควรมีการวางแผนใช้จ่าย งบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 30.34) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักไตรสิกขา พบว่า ควรให้โอกาสและสนับสนุน บุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน (ร้อยละ 29.49) ด้านการบริหารงาน ทั่วไปตามหลักไตรสิกขา พบว่า ควรมีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยม (ร้อยละ 23.81) ด้านการ

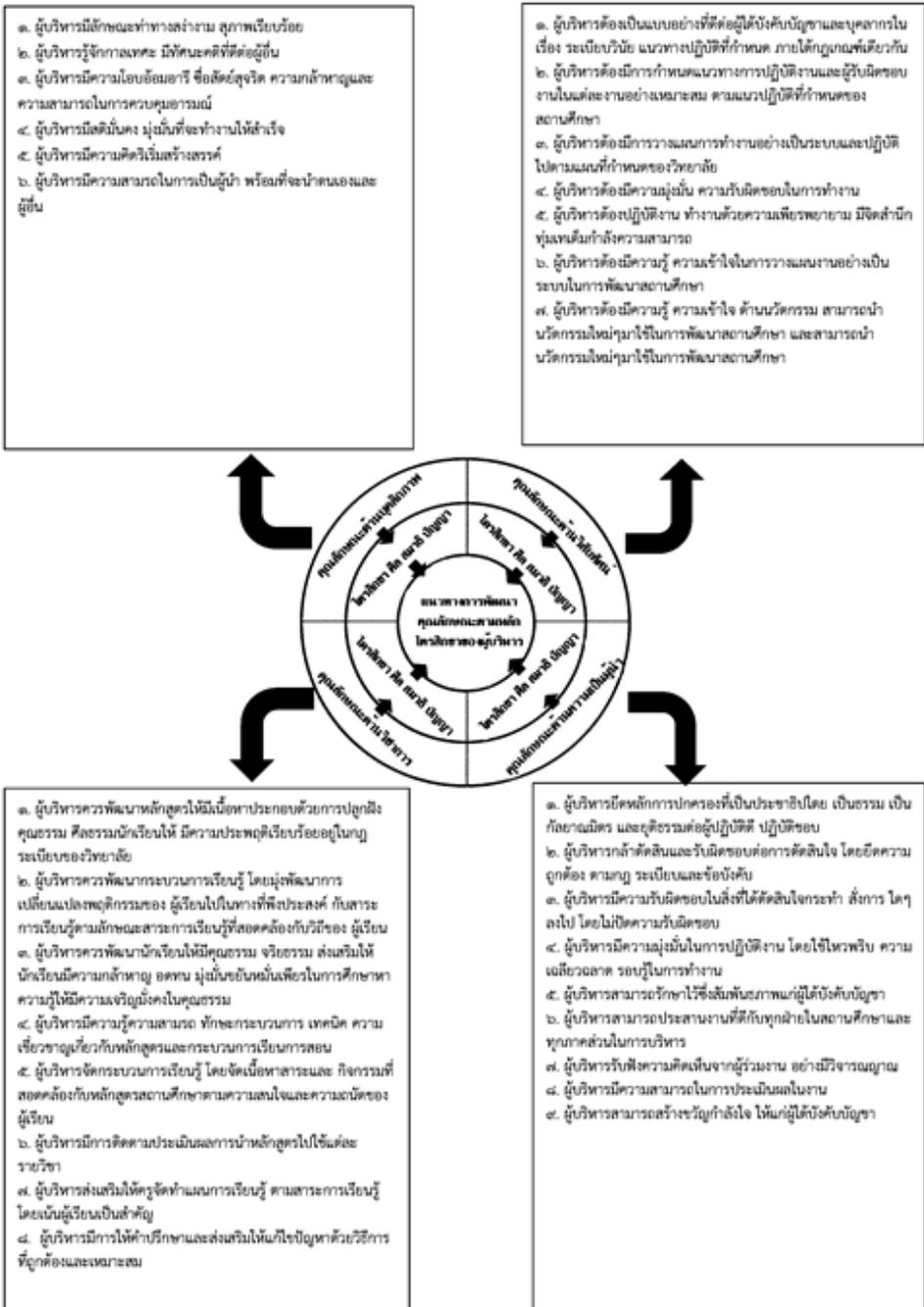
บริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา พบว่า ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้อยู่โดยจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (ร้อยละ 18.75) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

ผลการวิจัยพบว่า จากร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ได้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา เพื่อให้ผู้บริหารเข้าใจ ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ได้และมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความสามารถในการบริหารงานให้สถานศึกษา มีการดำเนินงานในด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะบุคคลที่มีศักยภาพ ในด้าน 1) มีวิสัยทัศน์ 2) มีความเป็นผู้นำ 3) มีความรู้ทางด้านวิชาการ 4) มีบุคลิกภาพดี จึงทำให้การบริหารงานสถานศึกษาเกิดความสำเร็จ โดยอาศัยหลักพุทธธรรม นั่นคือ หลักไตรสิกขา จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ในการบริหาร เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่แก่นักเรียนทุกคน ผู้บริหารควรยึดหลักหลักไตรสิกขาในการครองใจคน ประยุกต์ใช้กับทักษะภาวะผู้นำและการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับความสำคัญของไตรสิกขากกล่าวคือ เป็นกระบวนการการศึกษาที่สำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมฝึกฝนอบรมกาย วาจา จิตและปัญญาของมนุษย์ให้มีระบบระเบียบวินัยแบบแผนในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันสังคมของมนุษย์

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน) (2560) ซึ่งศึกษาในเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาทโรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ไตรสิกขาตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้น สอนให้คนได้ปฏิบัติอยู่ในศีล มีการเคารพ กฎระเบียบ เมื่อทุก ๆ คนมีศีลก็จะทำให้มีความสุข เพราะศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทาง ความประพฤติอย่างสูง เพื่อพัฒนาจิตให้เป็นสมาธิ เพราะสมาธิคือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิต เพื่อให้เกิดศักยภาพ เช่น มีสมาธิอย่างสูง เมื่อจิตมีสมาธิ เมื่อจิตตั้งมั่นแล้วก็สามารถพัฒนาปัญญาได้ เพราะปัญญา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลัก ๖ ประการของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ ดังนี้

1. การปฏิบัติคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ 2) คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ 3) คุณลักษณะด้านวิชาการ และ 4) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัย ในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา โดยการเรียนรู้ ทำความเข้าใจในคุณลักษณะทั้ง 4 คุณลักษณะ คือ 1)คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ 2) คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ 3) คุณลักษณะด้านวิชาการ 4) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ เป็นภาคทฤษฎี และจากปัจจัยภายนอก หล่อหลอมเป็นแนวทางการพัฒนา โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา การฝึกศีล คือ ศีล ๕ เพื่อกำกับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา การฝึกสมาธิ หรือการพัฒนาจิตของตน โดยการฝึกกลมหายใจ สมาธิจะเกิดสภาวะจิตที่สงบ ซึ่งเป็นภาวะที่จิตมีพลัง มีสติและสัมปชัญญะ เกิดเป็นปัญญา คิดสร้างสรรค์ วางแผนงานจัดองค์กรได้ดี กำกับ ควบคุม มีศักยภาพทางด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเคารพ ศรัทธา เชื่อถือ และ พร้อมที่จะทำตามสภาวะของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา จังหวัดพังงา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโดยใช้หลักธรรมของแต่ละศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

2.1 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนหรือสถานประกอบการ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงตามความต้องการของชุมชน สถานประกอบการและท้องถิ่น

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักไตรสิกขา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 ควรนำผลการศึกษาวิจัย ด้านคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหาร มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารในทุก ๆ สังกัด เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา ควรจัดอบรมหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา ด้านการ ตัดสินใจของผู้บริหารสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะตามหลักพรหมวิหาร 4, อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารวิทยาลัยในอาชีวศึกษา

3.3 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

- ประเวศ วะสี. (2551). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พระครูปลัดต๋องเนก ปุณณวุฑฺโฒ (แก้วดวงดี). (2561). *รูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : นครสวรรค์.
- พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน). (2560). *ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตาม แนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท โรงเรียนกระสัง พิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : บุรีรัมย์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก.
- พระอธิการสกล แผลบ ธมฺมธโร (นามโท). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย : ขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน*. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช : นนทบุรี.